

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
415-36/25
Београд

дел. бр. 4644 датум 12. фебруар 2026. год.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

klikAktiv
centar za razvoj socijalnih politika

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА
МОНИТОРИНГ ПРИХВАТИЛИШТА ЗА СТРАНЦЕ

Извештај о посети
Прихваталишту за странце у Димитровграду

Београд, фебруар 2026. године

САДРЖАЈ

1.	УВОД	3
1.1.	МАНДАТ НПМ.....	3
1.2.	ПОДАЦИ О ПОСЕТИ.....	4
1.2.1.	ОПШТИ ПОДАЦИ.....	4
1.2.2.	ТОК ПОСЕТЕ.....	4
1.2.3.	САРАДЊА СА НПМ.....	4
1.3.	ПРЕТХОДНА ПОСЕТА.....	4
2.	УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ	5
2.1.	ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУКАМА.....	5
2.1.1.	МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ.....	5
2.1.2.	ПРИЈЕМ И ОТПУСТ.....	6
2.1.3.	ОБАВЕШТЕЊЕ ТРЕЋЕ ОСОБЕ.....	8
2.1.4.	ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД.....	8
2.1.5.	ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНА ПОМОЋ.....	10
2.1.6.	РЕЖИМ БОРАВКА.....	10
2.1.7.	РЕД И БЕЗБЕДНОСТ.....	12
2.1.8.	СЛУЖБЕНИЦИ.....	13
2.2.	ДРУГА ПИТАЊА.....	14
2.2.1.	ПРИСТУП АДВОКАТУ.....	14
2.2.2.	СЛУЖБЕНИЦИ.....	15
2.3.	ДОДАТНИ НАЛАЗИ.....	16
2.3.1.	СТАЊЕ НА ДАН ПОСЕТЕ.....	16
2.3.2.	МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ.....	16
2.3.3.	НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ.....	18

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног јавног позива,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ и то: Комитет правника за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Центар за интеграцију младих, Хелсиншки одбор за људска права у Србији, Одбор за људска права Ваљево, Кликаktiv – Центар за развој социјалних политика и Групу 484.

¹ "Сл. лист СЦГ – Међ. уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међ. уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен на интернет страници Заштитника грађана 02. септембра 2024. год.

1.2. ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВА	Прихватилиште за странце у Димитровграду
ВРЕМЕ	2. октобар 2025. године
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Кликаktiv – Центар за развој социјалних политика
ВРСТА	Контролна
ЦИЉ	Праћење поступања по препорукама НПМ
НАЈАВА	Посета је ненајављена
ТИМ	Марко Анојчић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i> Вук Вучковић, <i>Кликаktiv – Центар за развој социјалних политика</i>

1.2.2. ТОК ПОСЕТЕ

На почетку посете, руководству Прихватилишта су представљени чланови тима НПМ, као и циљ и план посете. У уводном разговору су добијене информације о тренутном стању у Прихватилишту и поступању према странцима који се овде налазе. Потом је НПМ обишао просторије за смештај и боравак странаца и обавио разговоре са странцима,⁴ остварио увид у релевантну документацију и од полицијских службеника прибавио додатне информације о поступању према странцима и по препорукама НПМ. Напоследку, на завршном разговору са руководством су изнети главни утисци о посети и налази чланова тима.

1.2.3. САРАДЊА СА НПМ

Сви службеници Прихватилишта су остварили пуну сарадњу са НПМ, омогућивши му да несметано обави своју дужност. Тиму НПМ су пружене све тражене информације, омогућен приступ просторијама, преглед, увид у и фотокопирање тражене документације, као и несметан и ненадзиран разговор са странцима.

1.3. ПРЕТХОДНА ПОСЕТА

НПМ је претходни пут посетио Прихватилиште за странце у Димитровграду 24. и 25. октобра 2022. године. О тој посети је сачињен Извештај са налазима и препорукама за отклањање уочених недостатака и унапређење поступања органа.⁵ Након тога, Министарство унутрашњих послова и Министарство здравља су обавестили НПМ о

⁴ Разговори су обављени помоћу преводиоца чије услуге су обезбеђене уз подршку Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице (УНХЦР).

⁵ Извештај о посети Прихватилишту за странце у Димитровграду, бр. 415-60/22 од 31. марта 2023. год.

мерама предузетим ради поступања по упућеним препорукама, односно доставили додатне информације које су у Извештају тражене од ових министарстава.⁶ Извештај и одговори су објављени на интернет страници НПМ.⁷

Током ове посете НПМ је пратио начин на који је поступиљено по упућеним препорукама и у овом Извештају су представљени налази до којих је дошао, као и налази о другим питањима од значаја за поступање према странцима који овде бораве.

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ

2.1. ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУКАМА

2.1.1. МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ

1. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Министарство унутрашњих послова ће простор за боравак на отвореном у Прихватилишту за странце у Димитровграду опремити клупама, надстрешницом и другим одговарајућим садржајима.

НАЛАЗ:

Простор за боравак на отвореном сада је покривен надстрешницом и опремљен справама за телесне вежбе и клупама. Овај простор странци користе свакодневно, по 1 – 2 сата.

простор за боравак на отвореном – фотографије из претходне и ове посете

⁶ Акт Секретаријата Министарства унутрашњих послова бр. 072-147/23-9 од 1. новембра 2023. год, у чијем прилогу су достављени акт Дирекције полиције – Управе граничне полиције бр. 26-232/23 од 21. априла 2023. год, акт Сектора за логистику бр. 6563/23 од 25. октобра 2023. год. и акт Сектора за аналитику, телекомуникационе и информационе технологије бр. 072-147/23-1 од 11. априла 2023. год; акт Министарства здравља бр. 500-01-833/23-01 од 6. јуна 2023. год.

⁷ https://npm.ombudsman.org.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=1240:поступањем-по-препорукама-нпма-унапређен-положај-странаца-у-прихватилишту-у-димитровграду-&catid=112&Itemid=116.

2.1.2. ПРИЈЕМ И ОТПУСТ

2. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће странце којима је одређен боравак у Прихватилишту писаним путем, на језику који разумеју или се оправдано претпоставља да га разумеју, обавештавати о разлозима за одређивање боравка у Прихватилишту и могућности оспоравања одлуке о томе.

НАЛАЗ:

Странци се по пријему у Прихватилиште обавештавају о разлозима за одређивање боравка овде и могућности оспоравања одлуке о томе усмено и уручивањем писменог формулара који постоји на арапском, фарси, урду и пашту језицима, као и на енглеском, који се уручује оним странцима који не говоре овим језицима.

Ови преводи формулара су у почетку задовољавали потребе Прихватилишта имајући у виду структуру странаца који су овде боравили. Међутим, годинама се та структура изменила, како у овом тако и у осталим прихватилиштима за странце. На пример, у дану ове посете НПМ најбројнији су били странци пореклом из Народне Републике Бангладеш, од којих већина није разумела енглески. Такође, овде сада у већем броју бораве и странци из Народне Републике Кине и Републике Индије. НПМ сматра да би промена структуре странаца требало да буде испраћена и прилагођавањем спремности прихватилишта за њихов боравак, укључујући и превод ових формулара и друге облике подршке. Наравно, увек ће бити одређеног броја странаца који говоре језике који су ретки у прихватилиштима за странце, па би уколико не разумеју енглески језик за пружање релевантних информација њима требало уложити додатни напор ангажовањем преводаца. Али, потребно је препознати да се у неком периоду у већој мери боравак у прихватилиштима одређује странцима који говоре одређеним језиком и адекватно реаговати.

1.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће обезбедити писмено обавештење о разлозима за одређивање боравка у прихватилиштима за странце на језицима које странци разумеју.

3. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Министарство унутрашњих послова ће преиспитати основ за боравак странаца у Прихватилишту за странце у Димитровграду и све странце за које више не постоје прописани услови и/или за које не постоји довољно изгледа да се могу принудно удаљити ће отпустити из Прихватилишта.

Министарство унутрашњих послова ће предузети потребне мере да се странцима за које не постоји довољно изгледа да се могу принудно удаљити не одређује боравак у прихватилиштима за странце.

НАЛАЗ:

Свим странцима који су у дану посете боравили у Прихватилишту боравак је одређен на основу Закона о странцима, односно формално су сви у поступку враћања. Ипак, и даље

постоји пракса одређивања и продужавања боравка у Прихватилишту странцима за које не постоји изгледа да ће бити принудно удаљени.

Од почетка 2024. године до дана посете НПМ, из Прихватилишта је отпуштено 78 странаца јер нису могли бити принудно удаљени, од тога њих 34 је овде боравило до 90 и 44 странаца је боравило до максималних 180 дана, односно мера боравака им је била једном продужена. Овде се не рачунају они странци за које је одбијен захтев за реадмисију, њих 39, и они су боравили у Прихватилишту до 30 дана. Истовремено, 190 странаца је спроведено до граничних прелаза, од тога је њих 27 ушло у програм асистираниг добровољног повратка и реинтеграције или су самостално купили авионску карту и спроведени до аеродрома, 7 се одвезло о трошку авио превозника након што им је одбијен улазак у земљу, а 156 странаца, држављана трећих земаља, је принудно удаљено друмским путем у Републику Бугарску. Поред тога, било је и премештаја странаца у друга прихватилишта (2) и отпуштања из Прихватилишта јер је одбијен захтев за реадмисију (39).

Већини странаца који су се у дану посете налазили у Прихватилишту мера боравака је продужена на додатних 90 дана, односно до најдужих 180 дана.

Ово све показује да се мера боравака у прихватилишту и даље користи не само у сврху припреме враћања или извршења принудног удаљења. Због тога, НПМ понавља своју препоруку.

2.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће преиспитати основ за боравак странаца у Прихватилишту за странце у Димитровграду и све странце за које више не постоје прописани услови и/или за које не постоји довољно изгледа да се могу принудно удаљити ће отпустити из Прихватилишта.

Министарство унутрашњих послова ће предузети потребне мере да се странцима за које не постоји довољно изгледа да се могу принудно удаљити не одређује боравак у прихватилиштима за странце.

Упадљив је пример једног странца из Исламске Републике Авганистан, којем је ово трећи боравак у прихватилишту од средине 2023. године. Први пут је боравио непуних 6 месеци, није принудно удаљен већ је пуштен на слободу, потом му је поново одређена мера у јулу 2024. године, па је такође пуштен након непуних 6 месеци и актуелно борави у Прихватилишту Димитровград од априла 2025. године.

С обзиром на то да се боравак у прихватилишту одређује у сврху припреме враћања или извршења принудног удаљења, те да Закон о странцима изричито прописује да "укупно време боравака у прихватилишту не може бити дуже од 180 дана",⁸ НПМ је већ заузео став⁹ да се странцу који је једном отпуштен након истека најдужега времена које може провести

⁸ Чл. 88. ст. 4.

⁹ Извештај о посети Прихватилишту за странце у Падинској Скели, бр. 415-28/23 од 12. септембра 2023. год, поглавље 2.3. Пријем и отпуст.

у прихватилишту не може поново одредити боравак овде уколико се ради о истом поступку враћања. При том, овде се не мисли на ново решење о враћању, већ о новој фактичкој ситуацији, будући да је позната чињеница да се за странце који не поступе по првом решењу често издаје друго, па и треће и четврто решење о враћању, без промена фактичких околности. Другим речима, боравак у прихватилишту странцу који је овде боравио најдуже прописаних 180 дана се може поново одредити само ако се ради о новом поступку враћања истог странца који се поново нашао у ситуацији да незаконито борави у Републици Србији. Овакво становиште НПМ је пре свега засновано на чињеници да се боравак у прихватилишту одређује у оквиру поступка враћања, те да би законом ограничено време које странац може боравити овде било обесмишљено уколико би овај период изнова и изнова био обнављан, након што је странац одређено време био ван прихватилишта.

3.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова неће странцима који су у прихватилишту за странце провели најдуже дозвољено време поново одређивати меру боравка у прихватилишту, уколико се није променио статус странца у Републици Србији.

Поред странаца у поступку враћања, овде бораве и странци којима је одбијен улазак у земљу на Аеродрому "Константин Велики" Ниш, па су због потребе да дуже чекају на лет којим би напустили земљу били смештени у Прихватилиште. Њих није било током ове посете НПМ, а од почетка 2024. године до дана посете таквих странаца је било укупно 7.

2.1.3. ОБАВЕШТЕЊЕ ТРЕЋЕ ОСОБЕ

4. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће обезбедити да сви странци одмах по пријему у Прихватилиште имају могућност да о томе обавесте особу по избору.

НАЛАЗ:

Сви странци се по пријему у Прихватилиште поучавају о овом праву и о његовом остваривању се сачињава службена белешка.

Контакт се остварује преко личног мобилног телефона странца, а уколико га нема упућује се да позајми уређај од неког другог из групе, што се у највећем броју случајева и дешава. Уколико нема од кога да позајми, омогућава му се коришћење службеног телефона.

Странци са којима је тим НПМ обавио разговоре су навели да су обавестили блиске особе да се налазе у Прихватилишту и да су они који немају своје позајмили мобилне телефоне од других.

2.1.4. ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД

5. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Министарство унутрашњих послова ће обезбедити да у Прихватилишту за странце у Димитровграду буде присутан квалификовани здравствени радник, који има звање

најмање медицинског техничара и који ће обављати медицински скрининг свих новопридошних странаца, примати захтеве за лекарске прегледе, обезбеђивати набавку и поделу терапије, чувати медицинску документацију и надzirати опште хигијенске услове.

НАЛАЗ:

НПМ већ дуже време указује Министарству унутрашњих послова на недостатке у пружању здравствене заштите у прихватиљштима и сматра ово најважнијим проблемом у вези са условима боравка странаца у овим установама. У прихватиљштима нема стално присутног медицинског особља, па се лекарски прегледи, рачунајући и први преглед по пријему и преглед при отпусту, обављају у локалним здравственим установама по потреби, односно на захтев странца или по процени полицијског службеника да је неке потребан преглед. Полицијски службеници се старају о узимању преписане терапије, а здравствена документација се чува у предметима, међу осталом документацијом која се односи на боравак странаца у прихватиљшту.

Током ове посете је утврђено да није дошло до промена у односу на раније констатовано стање. У случају потребе за лекарским прегледима странци се по правилу одводе у здравствене установе у Димитровграду и Пироту или се позива служба хитне медицинске помоћи. Од почетка 2025. године до дана посете, било је 52 здравствених прегледа.

Иако службеници Прихватиљшта улажу велике напоре да одговоре на здравствене потребе странаца, НПМ поново указује на то да полицијски службеници нису здравствени радници, те да је неопходно предузети активности на стварању услова за пружање одговарајуће здравствене заштите у Прихватиљшту.

НПМ је од Министарства здравља затражио и добио информације о могућности финансирања трошкова здравствене заштите странаца који бораве у прихватиљштима за странце, укључујући трошкове терапије и стоматолошку здравствену заштиту. Министарство здравља је обавестило НПМ да је у могућности да овој категорији лица финансира трошкове пружања хитне здравствене заштите.¹⁰

Истовремено, НПМ је обавештаван и о договорима Министарства унутрашњих послова са Министарством здравља о различитим модалитетима ангажовања медицинског особља у прихватиљштима, а према последњим информацијама које је НПМ добио Министарство унутрашњих послова је Министарству здравља упутило предлог измене постојећег Уговора о сарадњи између ова два министарства како би се Уговором обухватили и странци који бораве у прихватиљштима.¹¹

НПМ би желео да од Министарства унутрашњих послова добије нове информације о предузетом у циљу отклањања недостатака у пружању здравствене заштите странцима у прихватиљштима за странце.

¹⁰ Акт Министарства здравља бр. 500-01-833/23-01 од 6. јуна 2023. год.

¹¹ Акт Управе граничне полиције бр. 26-196/25 од 25. априла 2025. год.

2.1.5. ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНА ПОМОЋ

6. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће уредити процедуру обавештавања дипломатско-конзуларног представништва земље чији је странац држављанин, односно земље која штити његове интересе, о његовом пријему у Прихватилиште.

Процедуром би требало да буде предвиђено:

- да се сви странци приликом пријема поучавају о праву да се о њиховом пријему у Прихватилиште обавести дипломатско-конзуларно представништво земље чији је држављанин, односно земље која штити његове интересе,
- да се дипломатско-конзуларно представништво обавештава само ако странац то жели,
- да се дипломатско-конзуларно представништво обавештава службеним путем,
- да се информације о обавештењу дипломатско-конзуларног представништва евидентирају.

НАЛАЗ:

У одговору о поступању по овој препоруци НПМ је обавештен да се она спроводи у пракси, односно да се, водећи рачуна о жељи странца, дипломатско-конзуларна представништва обавештавају службеним путем и да се информације о томе евидентирају и чувају у досијеима странаца.

Странци се обавештавају о овом праву, али нико до сада није желео да Прихватилиште обавести дипломатско-конзуларно представништво па таквог обавештавања од стране Прихватилишта није било. Ово не искључује могућност да су странци сами контактирали своје представништво приликом остваривања права на телефонски разговор. Странци са којима је тим НПМ обавио разговоре су упознати са правом на контакт са дипломатско-конзуларним представништвима.

2.1.6. РЕЖИМ БОРАВКА

7. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће странцима омогућити учешће у спорско-рекреативним, друштвеним, културним и другим организованим активностима, у складу са дужином боравка у Прихватилишту.

НАЛАЗ:

Поред објекта за смештај странаца је постављен вишенаменски спортски терен (одбојка, кошарка, мали фудбал). Ипак, он се уназад пар месеци не користи, према наводима због већег броја странаца који бораве овде и недовољно полицијских службеника који би могли да их спроводе и надгледају.

спортски терен

У Прихватилишту постоји и заједничка просторија са телевизором у којој лица могу пратити телевизијске програме, укључујући и иностране. И даље нису доступне организоване друштвене, културне или друге структуриране активности.

Уочљив је недостатак окупационих активности, које имају кључну улогу у очувању психофизичког здравља. Ове активности доприносе структури дана, подстичу осећај смисла и корисности, смањују ниво стреса, анксиозности и фрустрације, те позитивно утичу на ментално здравље особа које бораве у окружењу попут прихватилишта за странце. Простор за заједнички боравак је оскудно опремљен и осим основне функције као места за привремено измештање из спаваоница не пружа додатне садржаје или могућности за квалитетнији боравак. Имајући у виду неприлагођеност и недовољну опремљеност заједничке просторије, препоручује се улагање у њено уређење како би она заиста служила сврси – као простор за одмор, социјализацију и очување психосоцијалног благостања странаца који бораве у Прихватилишту. Набавка основног мобилијара и обезбеђивање садржаја који подстичу активност и ангажовање, попут књига или друштвених игара, представљали би минималне, али значајне кораке ка стварању достојанственијег и подстицајнијег окружења за боравак.

Потребно је успоставити редовне и разноврсне окупационе садржаје прилагођене интересовањима и потребама странаца, а у складу са дужином њиховог боравака у Прихватилишту. Ове активности – као што су креативне радионице, спортске активности, едукативни програми, радне терапије и рекреација – од изузетне су важности за очување и унапређење психофизичког здравља странаца. Такође, потребно је унапредити техничке услове за приступ информацијама и забавном садржају, укључујући и омогућавање праћења садржаја и приступ информативним и образовним платформама из земаља порекла, што је важно не само за информисање, већ и за осећај достојанства и културне повезаности.

4.

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће странцима омогућити учешће у спорско-рекреативним, друштвеним, културним и другим организованим активностима, у складу са дужином боравка у Прихватилишту.

8. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће обезбедити одговарајућу просторију за обављање верских обреда.

НАЛАЗ:

У одговору на ову препоруку, Управа граничне полиције је обавестила НПМ да просторија за обављање верских обреда није предвиђена јер је намена Прихватилишта смештај странаца који ће у реадмисији бити враћени у Републику Бугарску након боравка овде од 3 до 5 дана.

Као што је горе наведено, упркос иницијалним плановима, странци у Прихватилишту Димитровград остају значајно дуже.¹² Обезбеђивање наменске просторије за обављање верских обреда, у складу са верским потребама странаца који овде бораве и уз поштовање принципа слободе вероисповести, би олакшало странцима да практикују своја верска уверења, уз одржавање реда у установи и поштовања приватности других странаца. Просторија би требало да буде доступна свим верским групама и опремљена на начин који омогућава достојанствено и безбедно упражњавање верских пракси. Успостављање таквог простора допринело би поштовању људских права и унапређењу услова боравка у Прихватилишту.

5.

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће обезбедити одговарајућу просторију за обављање верских обреда.

2.1.7 РЕД И БЕЗБЕДНОСТ**9. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:**

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће на видна места у свим просторијама које су под видео надзором истаћи обавештења о томе.

НАЛАЗ:

НПМ је на неколико места у Прихватилишту, укључујући улазна врата и врата ходника, уочио истакнута обавештења о постојању видео надзора.

¹² Више о томе у поглављу 2.1.2. Пријем и отпуст.

обавештења о видео надзору

2.1.8. СЛУЖБЕНИЦИ

10. ПРЕПОРУКА НПМ 2023. ГОД:

Министарство унутрашњих послова ће ангажовати довољно полицијских службеника за непосредан рад са странцима у Прихватилишту за странце у Димитровграду и организовати и спровести адекватне обуке.

НАЛАЗ:

У Прихватилишту су актуелно ангажовани полицијски службеници на обезбеђењу (од тога на спољном обезбеђењу – 3 у смени, који су испомоћ из подручне полицијске управе и службеници који непосредно поступају према странцима – 4 у смени), 1 старешина – управник Прихватилишта и 2 оперативна радника који раде једну смену, као и 4 лица која су техничко особље (кухиња, одржавање објекта, хигијена и сл.).

Управа граничне полиције је обавестила НПМ да је достављен предлог за систематизовање довољног броја радних места полицијских службеника који ће вршити обезбеђење. У одговору на Извештај о посети Прихватилишту Пландиште,¹³ у којем је НПМ констатовао недостатак полицијских службеника за непосредан рад са странцима, Управа граничне полиције је навела да је у мају 2023. године усвојен нови акт о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, у којем је повећан број извршилаца у свим прихватилиштима за странце, те да је у Прихватилишту Димитровград систематизовано 24 полицијских службеника за послове обезбеђења и да се очекује да ће у наредном периоду радна места бити попуњена.¹⁴

¹³ Извештај о посети Прихватилишту за странце у Пландишту, бр. 415-57/23 од 9. јануара 2024. год, поглавље 2.8. Службеници.

¹⁴ Акт Управе граничне полиције бр. 26-164/24 од 28. фебруара 2024. год. У скоријем допису Управе, НПМ је обавештен да је систематизовано 27 полицијских службеника за послове обезбеђења и, поново, да се очекује попуњавање радних места у наредном периоду (акт Управе граничне полиције бр. 26-705/25-1 од 28. октобра 2025. год.).

Ово се није догодило па Прихватилиште и даље ради са недовољно запослених. Недостатак службеника директно утиче на безбедност унутар Прихватилишта, као и на доступност и квалитет садржаја који су на располагању странцима који овде бораве.

6.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће ангажовати довољно полицијских службеника за непосредан рад са странцима у Прихватилишту за странце у Димитровграду.

Полицијски службеници су током 2024. и 2025. године похађали различите обуке, углавном преко онлајн платформи, на теме као што су заштита људских права лица лишених слободе и полицијских службеника, примена полицијских овлашћења, принудна удаљења, рад са рањивим групама итд.

2.2. ДРУГА ПИТАЊА

2.2.1. ПРИСТУП АДВОКАТУ

Приликом претходне посете НПМ је констатовано да је поступајући по препоруци коју је упутио у обављању надзора над принудним удаљењима странаца¹⁵ Адвокатска комора Србије на својој интернет страници најавила да ће формирати листе адвоката који су заинтересовани да пружају правну помоћ странцима који су смештени у прихватилиштима за странце и да ће ове листе бити доступне странцима који се налазе у прихватилиштима.

НПМ је сада уочио да су ове листе истакнуте у ходнику Прихватилишта Димитровград. Од почетка 2025. године у Прихватилишту су евидентирани 3 адвокатске посете странцима који овде бораве. Нико од странаца који су овде боравили приликом посете НПМ није ангажовао адвоката који би га заступао у поступку враћања. Поред тога, није било посета удружења грађана која пружају бесплатну правну помоћ.

листа адвоката

¹⁵ Извештај о надзору над принудним удаљењима странаца – октобар - децембар 2020. године, бр. 4115-25/21 од 4. марта 2021. год, поглавље 2.1.2. Приступ адвокату.

2.2.2. СЛУЖБЕНИЦИ

НПМ је већ више пута указивао на проблем комуникације са странцима и позивао Министарство унутрашњих послова да за потребе прихватилишта за странце обезбеди услуге преводилаца за потребне језике, како би се отклонила потенцијална неразумевања у вези са питањима која су од значаја како за саме поступке који се према странцима спроводе, тако и за странце и истовремено олакшао рад полицијских службеника који поступају према странцима.

Као и приликом претходне посете, полицијски службеници комуницирају са странцима на енглеском језику, а по потреби користе помоћ других странаца и апликација које су доступне на интернету. Странци који су били у Прихватилишту приликом посете НПМ и који не разумеју енглески језик су навели да им у комуникацији са полицијским службеницима помажу други странци који бораве овде.

Министарство унутрашњих послова је већ обавестило НПМ да за ангажовањем преводилаца нема потребе, због тога што у прихватилиштима увек борави неки странац који познаје "неки од често коришћених европских језика", па се користи његова помоћ у комуникацији.¹⁶

Од руководства Прихватилишта тим НПМ је добио информацију да им је омогућено да преко Комесаријата за избеглице и миграције ангажују преводиоце, али да до сада нису имали потребе за тиме.

Као што је НПМ већ истицао, иако је помоћ других странаца у комуникацији корисна, оваква пракса дугорочно ствара неравнотежу међу странцима који бораве у прихватилиштима, додељујући неформалну моћ и потенцијалне привилегије особама које су у истој, осетљивој ситуацији. **Потребно је системски уредити и обезбедити приступ професионалном превођењу унутар прихватилишта за странце**, уз јасно дефинисану обавезу службеника да странцима, на њима разумљивом језику, комуницирају кључне информације – укључујући њихова права, разлоге боравка у установи и правила кућног реда.

Полицијски службеници не би требало да се за превођење ослањају на друге странце, јер таква пракса може довести до злоупотреба, стварања неформалне хијерархије и осећаја неједнакости. Обезбеђивање језичке доступности представља не само техничко, већ и суштинско питање заштите људских права, поверења у институцију и осећаја сигурности међу лицима. Стандарди Европског комитета за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (ЦПТ) такође указују на то да коришћење помоћи других странаца није потпуно одговарајуће решење, већ да је потребно користити услуге квалификованих преводилаца.

ЦПТ такође подсећа да страни држављани које је полиција ухапсила треба да, од самог почетка лишења слободе, уживају заштиту основних заштитних мера од злостављања током притвора, посебно права да обавесте трећу страну о свом притвору, да имају приступ адвокату и лекару и

¹⁶ Акт Управе граничне полиције бр. 26-2997/23 од 7. децембра 2023. год.

да буду систематски и потпуно информисани о својим правима, својој правној ситуацији (укључујући разлоге за притвор) и поступку који се примењује на њих, уз помоћ квалификованог тумача ако је потребно.¹⁷

У одговору Министарства унутрашњих послова на Извештај о надзору над принудним удаљењима који су обављени током 2024. године, у којем је такође указано на потребу за унапређењем комуникације коришћењем услуга преводилаца, наведено је и да су уважавајући ову препоруку у протеклом периоду када год је било потребе коришћене услуге и помоћ преводилаца или полицијских службеника са знањем појединих страних језика, као и да су се као добро, корисно и ефикасно решење показала и софтверска решења доступна путем мобилних телефона помоћу којих се информације преводе на различите језике које странци разумеју.¹⁸

2.3. ДОДАТНИ НАЛАЗИ

2.3.1. СТАЊЕ НА ДАН ПОСЕТЕ

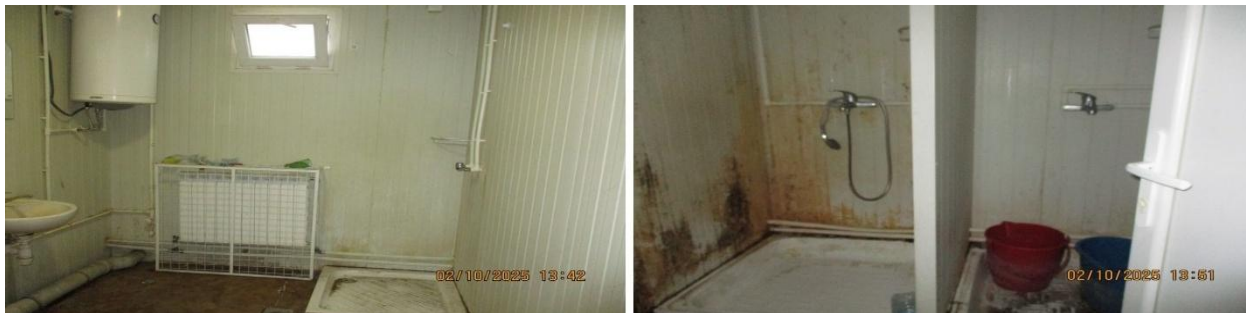
У дану посете, у Прихватилишту је боравило 30 странаца, пунолетних мушкараца, без значајнијих здравствених проблема и других посебних потреба. Према земљама порекла:

- 11 Народна Република Бангладеш
- 10 Исламска Република Авганистан
- 4 Сиријска Арапска Република
- 3 Исламска Република Пакистан
- 1 Држава Либија
- 1 Народна Демократска Република Алжир

Предвиђен капацитет Прихватилишта је за 82 лица, а током 2025. године овде је обично боравило од 6 - 7 до 35 - 36 странаца.

2.3.2. МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ

Санитарне јединице и просторије за туширање су у лошем стању и хигијена није задовољавајућа. У тренутку посете неколико тушева није радило, а санитарије су прљаве и истрошене од употребе.

купила/тоалети

¹⁷ Стандарди ЦПГ: Спречавање злостављања страних држављана лишених слободе у контексту принудног удаљења на границама, СРТ/Inf(2023)7, пар. 23.

¹⁸ Акт Управе граничне полиције бр. 26-196/25 од 25. априла 2025. год.

7.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце у Димитровграду хигијена тоалета/купатила није задовољавајућа, а поједини санитарни уређаји нису у функцији.

РАЗЛОЗИ

Специјални извештај позива државе да размотре постепено укидање административног притвора миграната. У међувремену, владе би требало да предузму мере да обезбеде поштовање људских права миграната у контексту притвора, укључујући примену Стандардних минималних правила за поступање са затвореницима према мигрантима у административном притвору, укључујући обезбеђивање раздвајања административних притвореника од притвореника у кривичном поступку; обезбеђивање адекватног стандарда смештаја, укључујући минималну површину, осветљење, грејање и вентилацију; **обезбеђивање адекватних санитарних инсталација, инсталација за купање и туширање**; омогућавање административним притвореницима да носе своју одећу и обезбеђивање постројења за њихово чишћење; засебан кревет са чистом постељином за сваког притвореника; адекватну храну и воду за пиће; најмање један сат вежбања на отвореном дневно; право на комуникацију са рођацима и пријатељима и на приступ новинама, књигама и верским саветницима; обезбеђивање присуства најмање једног квалификованог лекара који би требало да има одређена знања из психијатрије, као и квалификованог стоматолога; и обезбеђивање права на подношење захтева или жалбе централној затворској управи, правосудним органима или другим надлежним органима.¹⁹

Овакви објекти би требало да обезбеде смештај који је адекватно намештен, чист и у добром стању и који нуди довољно животног простора за предвиђени капацитет. Поред тога, треба водити рачуна о дизајну и распореду просторија како би се избегао, колико год је то могуће, било какав утисак „затворског“ окружења. Организоване активности би требало да обухватају вежбање на отвореном, приступ дневној соби и радију/телевизији и новинама/часописима, као и друга одговарајућа средства за рекреацију.²⁰

Очигледно је да такви центри морају пружити смештај који је адекватно опремљен, чист и у добром стању, и који нуди довољно животног простора за дати број особа у питању. Надаље, приликом пројектовања и планирања простора треба тежити да се у највећој могућој мери избегне утисак затвореничког окружења. Што се тиче режима активности, оне морају укључивати физичку рекреацију на отвореном, приступ просторији за дневни боравак, те радију/телевизији и новинама/часописима, као и другим одговарајућим средствима за рекреацију (друштвеним играма, стоном тенису). Што је дужи период лишења слободе кретања, то развијеније треба да буду активности које им стоје на располагању.²¹

Имиграциони притворски центри требали би обезбедити смештај који је адекватно опремљен, чист и добро одржаван, те који нуди довољно животног простора у односу на број оних који ту борава.²²

¹⁹ Извештај Специјалног извештоца за људска права миграната: Притвор миграната у нерегуларној ситуацији, А/ХРЦ/20/24, пар. 72. ф).

²⁰ Двадесет смерница о принудном враћању Комитета министара Савета Европе, СМ(2005)40, (Двадесет смерница), смерн. 10.2.

²¹ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, СРТ/Inf(97)10, пар. 29.

²² Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, СРТ/Inf(2017)3, Поглавље 3. Одговарајући материјални услови за дуже боравке (преко 24 часа).

У светлу горе наведених налаза, ЦПТ препоручује да националне власти предузму неопходне кораке како би осигурале да у Прихватном центру у Скопљу:

...

буду поправљени санитарни чворови у мушкој притворској јединици и засебним спаваоницама (посебно тоалети, тушеви и бојлери).²³

За одржавање свакодневне хигијене и санитарних услова, биће потребно и притвореним лицима би требало обезбедити да имају слободан и редован приступ адекватним санитарним чворовима (туш, лавабо и тоалет). Ово се може гарантовати обезбеђивањем санитарних чворова у добром стању,²⁴ и безбедним за употребу,²⁵ на пример, умиваоници, лавабои, славине итд.²⁶

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће побољшати хигијену у тоалетима/купатилима и оспособиће санитарне уређаје који нису у функцији.

2.3.3. НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ

Странци са којима је тим НПМ обавио разговоре су навели да су полицијски службеници Прихватилишта Димитровград коректни према њима и нико се није пожалио на лоше поступање. Ипак, поједини су навели да је један странац, који се више не налази овде, добио ударце од полицијских службеника након краће расправе са њима. Према наводима, одведен је у ходник и добио је 3 или 4 удараца у главу, након чега је на кратко изгубио свест. Ови наводи нису могли бити потврђени. Према доступној документацији, овај странац је неколико месеци провео у Прихватилишту Димитровград, за које време се од дипломатско-конзуларног представништва чекала документација у вези са његовим идентитетом. Он је добијао објашњења у вези са наведеним, којима није био задовољан и све је ескалирало једног дана када се повишеним гласом обратио полицијским службеницима и претио им, они су усмено захтевали од њега да се смири, након чега је ухватио столицу и ударио њом себе у главу. Позвана је служба хитне медицинске помоћи која је констатовала расекотину на глави овог странца. Све ово се дешавало у делу ходника који користе полицијски службеници, који је вратима одвојен од смештајног дела Прихватилишта и у којем нема видео надзора.

Од претходне посете, није било формалних притужби странаца на поступање полицијских службеника нити су према њима употребљавана средства принуде. Такође, није било ни странаца који су изразили намеру да траже азил у Републици Србији.

²³ БЈР Македонија: Посета ЦПТ 2014, СРТ/Inf(2016)8, пар. 120.

²⁴ Европски суд за људска права (ЕСЉП), А.А. против Грчке, бр. 12186/08, пар. 57. - 65, 22. јул 2010. год.

²⁵ ЕСЉП, Sili против Украјине, бр. 42903/14, 8. јул 2021. год; Khlaifia и други против Италије [Велико веће], бр. 16483/12, пар. 171, 15. децембар 2016. год.

²⁶ Савет Европе: Административна дегенција миграната и тражилаца азила - Водич за практичаре, поглавље 4.5. Санитација и хигијена.